Europees Parlement
2019-2024

Commissie werkgelegenheid en sociale zaken
De voorzitter

7.9.2023

De heer Johan Van Overtveldt
Voorzitter
Begrotingscommissie
BRUSSEL

Betreft: **Advies inzake de wijziging van Verordening (EU, Euratom) 2020/2093 tot bepaling van het meerjarig financieel kader voor de jaren 2021-2027 – (2023/0201R(APP))**

Geachte heer Van Overtveldt,

In het kader van bovengenoemde procedure is de Commissie werkgelegenheid en sociale zaken gevraagd een advies uit te brengen aan uw commissie, en heeft zij besloten dit advies in briefvorm uit te brengen.

De Commissie werkgelegenheid en sociale zaken heeft de kwestie overwogen en heeft tijdens haar vergadering van 18 juli 2023 besloten de bevoegde Begrotingscommissie te verzoeken onderstaande suggesties in haar ontwerpresolutie op te nemen.

Hoogachtend,

Dragoş Pîslaru

SUGGESTIES

A. overwegende dat de huidige context van hoge inflatie en meerdere crises de huidige MFK-plafonds onder grote druk hebben gezet, waardoor er geen marges meer beschikbaar zijn om de huidige en toekomstige uitdagingen van de EU aan te pakken, de langetermijndoelstellingen van de EU te verwezenlijken en een toereikend niveau van investeringen in de programma's en het beleid van de EU te kunnen handhaven, onder meer in belangrijke prioriteiten zoals de rechtvaardige, groene en digitale transitie; overwegende dat deze verscheidene crises gevolgen hebben voor de sociale en economische situatie in de EU, onder meer wat betreft de arbeidsmarkten en de levensomstandigheden in de EU, en dat het risico aanwezig is op negatieve gevolgen voor de groei en de werkgelegenheid; overwegende dat de EU-begroting doeltreffend moet inspelen op veranderende behoeften en in crisissituaties ondersteuning moet bieden, met name nu de toenemende inflatie en vooral de snelle stijging van de voedsel- en energieprijzen in de hele EU de meest kwetsbare bevolkingsgroepen treffen, hetgeen de ongelijkheid verder vergroot en de armoede nog verder verergert; overwegende dat de lonen naar verwachting minder snel zullen stijgen dan de inflatie en dat de koopkracht van werknemers daardoor daalt en zij hun levensomstandigheden mogelijk zullen zien verslechteren; overwegende dat dit ook grotere druk zal uitoefenen op de capaciteit van het sociaal beleid en op automatische stabilisatoren zoals nationale werkloosheidsregelingen;

B. overwegende dat ongeveer 96,5 miljoen Europeanen, oftewel 21,9 % van de EU-bevolking, momenteel risico lopen op armoede en sociale uitsluiting, en dat 24,7 % van de kinderen in de EU risico loopt op armoede en sociale uitsluiting; overwegende dat volgens een enquête uit 2021 die in de hele Unie is uitgevoerd[1] ongeveer 34 miljoen Europeanen, oftewel bijna 6,9 % van de EU-bevolking, het zich niet kunnen veroorloven hun woning voldoende te verwarmen; overwegende dat volgens schattingen van de waarnemingspost voor energiearmoede in totaal meer dan 50 miljoen huishoudens in de EU in energiearmoede verkeren;

C. overwegende dat de doelstellingen in het actieplan voor de Europese pijler van sociale rechten (EPSR) ernaar streven dat in de EU ten minste 78 % van de bevolking tussen 20 en 64 jaar een baan heeft, dat ten minste 60 % van alle volwassenen elk jaar een opleiding volgt en dat het aantal mensen dat met armoede of sociale uitsluiting wordt bedreigd met ten minste 15 miljoen, waarvan ten minste 5 miljoen kinderen, wordt verminderd; overwegende dat in het actieplan ook een reeks voorstellen is aangenomen om deze doelstellingen uiterlijk in 2030 te verwezenlijken; overwegende dat de verwezenlijking van deze doelstellingen in de huidige context een extra uitdaging wordt, gezien de verwachte toename van de armoede en de werkloosheid; overwegende dat de stelsels voor sociale bescherming zwaar op de proef worden gesteld om de sociale gevolgen van de crisis te verzachten, vluchtelingen te ondersteunen en iedereen fatsoenlijke levensomstandigheden en toegang tot hoogwaardige essentiële diensten op het gebied van gezondheidszorg, onderwijs en huisvesting te bieden;

D. overwegende dat geschoolde arbeidskrachten van cruciaal belang zijn voor het

[1] Overweging 13 van de verordening inzake het sociaal klimaatfonds: https://eur-lex.europa.eu/legal-content/NL/TXT/?uri=CELEX:32023R0955&qid=1686746723482

waarborgen van sociaal rechtvaardige en groene en digitale transities en voor het versterken van het duurzame concurrentievermogen en de veerkracht van de Unie bij negatieve externe schokken; overwegende dat beter passende en beter afgestemde vaardigheden mensen nieuwe kansen geven, en de mogelijkheid om ten volle deel te nemen aan de arbeidsmarkt, de samenleving en de democratie, en de kansen van de groene en digitale transitie optimaal te benutten en hun rechten uit te oefenen; overwegende dat het Europees Jaar van de Vaardigheden bedoeld is om, door middel van om- en bijscholing, de duurzame groei van de sociale markteconomie van de Unie te ondersteunen en het tekort aan vaardigheden aan te pakken waarmee 77 %[2] van de bedrijven in de hele Unie te maken heeft, met als doel het concurrentievermogen van de Unie te versterken en bij te dragen tot het scheppen van hoogwaardige banen;

E overwegende dat NextGenerationEU-programma's waaronder React-EU, het Fonds voor een rechtvaardige transitie (JTF) en de herstel- en veerkrachtfaciliteit hebben gezorgd voor een economisch en sociaal duurzaam, rechtvaardig, inclusief en niet-discriminerend herstel; overwegende dat het door de Commissie goedgekeurde instrument voor tijdelijke steun om het risico op werkloosheid te beperken in een noodtoestand (SURE) een succes was; overwegende dat het platform voor strategische technologieën voor Europa (STEP) deel uitmaakt van het Europese antwoord op de noodzaak om investeringen in kritieke en opkomende technologieën in Europa te stimuleren, tekorten aan arbeidskrachten en vaardigheden aan te pakken, en tot doel heeft de Europese soevereiniteit en veiligheid te versterken, het concurrentievermogen van de Unie en de groene en digitale transitie te versterken;

1. onderstreept de centrale rol die de EU-begroting speelt bij de verwezenlijking van de politieke prioriteiten van de Unie, waaronder het welslagen van de groene en de digitale transitie, niet in de laatste plaats door bijzonder de aandacht te vestigen op afgelegen en ultraperifere gebieden, energie-intensieve sectoren en laaggeschoolde werknemers teneinde hen om te scholen en bij te scholen, hoogwaardige werkgelegenheid en fatsoenlijke arbeidsomstandigheden te creëren; benadrukt het belang van adequate lonen en sociale bescherming, hoge normen voor gezondheid en veiligheid op het werk en genderevenwichtige kansen, voor het uitbannen van armoede, het verminderen van ongelijkheden en het bevorderen van een inclusief en sociaal rechtvaardig, duurzaam en niet-discriminerend herstel; benadrukt de noodzaak van robuuste nationale stelsels van sociale bescherming, van werktijdverkortingsregelingen teneinde ontslagen, en alle drastische gevolgen van dien, te voorkomen, en van huisvestingstoelagen voor mensen in nood; erkent dat het belangrijk is groei, strategische autonomie en energieonafhankelijkheid te bevorderen en tegelijkertijd krachtige steun te verlenen, met name voor de jongere generatie, kinderen, gezinnen, werknemers en kleine en middelgrote ondernemingen, en duurzame ontwikkeling te bevorderen waarbij niemand aan zijn lot wordt overgelaten, en cohesie en opwaartse sociale convergentie te waarborgen; dringt erop aan bijzondere aandacht te besteden aan groepen met een laag inkomen en kwetsbare groepen, zoals mensen die in armoede leven of het risico lopen op armoede en sociale uitsluiting, en tegelijkertijd huishoudens met een middeninkomen te ondersteunen door ervoor te zorgen dat zij de ruggengraat van onze samenlevingen blijven en voldoende mogelijkheden hebben om te groeien met het oog op de

[2] https://commission.europa.eu/strategy-and-policy/priorities-2019-2024/europe-fit-digital-age/european-year-skills-2023_nl

bevordering van de algehele economische en sociale cohesie; benadrukt ook het belang van een robuustere Europese gezondheidsunie in de nasleep van de COVID-19-crisis, het bevorderen van de rechtsstaat, de waarden en grondrechten van de EU, het bevorderen van meer en gelijke kansen voor iedereen en het waarborgen van een sterkere Unie voor haar bevolking en in de wereld;

2. wijst erop dat de economische en politieke context is veranderd sinds er over het huidige MFK werd onderhandeld; benadrukt dat de omvang en de structuur van het huidige MFK, zoals overeengekomen in 2020, niet geschikt zijn om snel te reageren op de nieuwe uitdagingen en toekomstige crisissituaties en deze aan te pakken en tegelijkertijd de investeringen in de programma's en het beleid van de EU te handhaven, en dat de situatie in rubriek 2b uiterst zorgwekkend is vanwege de zeer beperkte marges en de grote druk als gevolg van de hoge inflatie; is ingenomen met het feit dat de Commissie een voorstel tot herziening van het MFK heeft ingediend dat een duurzame oplossing omvat voor de terugbetaling van hogere schuldkosten ("EURI-instrument"), waardoor NextGenerationEU-programma's worden beschermd tegen bezuinigingen en waarbij ruimte wordt gecreëerd in speciale instrumenten zoals de herstel- en veerkrachtfaciliteit, React-EU, het JTF en InvestEU; is echter van mening dat dit voorstel niet voldoende is gezien de ambities van de EU en herhaalt daarom zijn oproep tot een dringende, alomvattende en ambitieuze herziening van het MFK 2021-2027, met een verhoging van de begroting en nieuwe middelen ter ondersteuning van duurzame groei en investeringen en ter ondersteuning van de strategische doelstellingen van de Europa 2020-strategie, de Agenda 2030 voor duurzame ontwikkeling en de instrumenten waarin door nieuwe wetgeving wordt voorzien, zoals de Europese nettonulacademies in het kader van de verordening voor een nettonulindustrie en de initiatieven van de EPSR en de Verklaring van Porto; benadrukt de noodzaak om voldoende middelen te behouden voor cohesie, economische en sociale convergentie en om belangrijke beleidsmaatregelen zoals de rechtvaardige, groene en digitale transitie te verwezenlijken, en de EU in staat te stellen de komende jaren nieuwe uitdagingen aan te gaan;

3. is van mening dat bij de herziening van het MFK rekening moet worden gehouden met een aantal kwesties, namelijk met het belang van meer flexibiliteit en voldoende middelen in het MFK om duurzame groei en investeringen te ondersteunen en om de gevolgen van de COVID-19-pandemie en de Russische aanvalsoorlog tegen Oekraïne, en met name de werkloosheid, voor de samenleving en de arbeidsmarkt doeltreffend aan te pakken; herinnert eraan dat programma's waartoe in het kader van het huidige MFK is besloten en de daarvoor uitgetrokken bedragen in acht moeten worden genomen en dringt erop aan dat bij de herziening van het MFK en het MFK voor de periode na 2027 sociale prioriteiten en sociale investeringen worden versterkt zodat een sterke, ambitieuze sociale dimensie van de EU-begroting is gewaarborgd;

4. wijst op de cruciale rol van fondsen en financiële instrumenten van de Unie, waaronder de herstel- en veerkrachtfaciliteit en REPowerEU, om te zorgen voor een economisch en sociaal duurzaam, rechtvaardig, inclusief en niet-discriminerend herstel; wijst er nogmaals op dat het Europees Sociaal Fonds Plus (ESF+) de belangrijkste motor moet blijven voor het versterken van de sociale dimensie van de Unie in overeenstemming met de beginselen van de Europese pijler van sociale rechten; herinnert eraan dat het ESF+ tevens het belangrijkste instrument is bij het ondersteunen van de lidstaten,

mensen en regio's om een hoog niveau van arbeidsparticipatie te bereiken, hetgeen vergezeld moet gaan van een adequaat loon, fatsoenlijke arbeidsvoorwaarden, een gezonde werkomgeving en dekking door een sociale zekerheidsstelsel, teneinde te komen tot billijke sociale bescherming en een goed opgeleide, concurrerende en veerkrachtige beroepsbevolking te ontwikkelen die klaar is voor de transitie naar een groene en digitale economie en de arbeidsmarkt van de toekomst, en voor het tot stand brengen van inclusieve en hechte samenlevingen die gericht zijn op de uitbanning van armoede en op de verwezenlijking van de beginselen van de Europese pijler van sociale rechten; dringt daarom aan op een aanzienlijke verhoging van de ESF+-begroting, met name voor de armsten in onze samenleving; wijst op het belang van het Europees Fonds voor aanpassing aan de globalisering (EFG), het Fonds voor een rechtvaardige transitie (JTF), React-EU met zijn aanvullende middelen voor het ESF+, het jongerenwerkgelegenheidsinitiatief (YEI), en het Fonds voor Europese hulp aan de meest behoeftigen (FEAD);

5. erkent dat het ESF+ en de faciliteit voor herstel en veerkracht moeten bijdragen aan de uitvoering van de EPSR door de beginselen ervan in de praktijk te brengen en de sociale doelstellingen in alle relevante wetgeving, beleidsmaatregelen en uitvoeringsplannen in verband met NextGenerationEU te integreren; benadrukt dat er voldoende middelen moeten worden toegewezen om het in Porto vastgestelde actieplan en de doelstellingen van de EPSR te actualiseren en uit te voeren; benadrukt dat de herstel- en veerkrachtfaciliteit een belangrijke rol heeft gespeeld bij het verzachten van de crisis en als voorbeeld moet dienen in geval van toekomstige crises, en benadrukt dat de socialezekerheidsstelsels moeten worden versterkt en dat moet worden geïnvesteerd in sociale zekerheid, toegang tot gezondheidszorg en onderwijs, betaalbare huisvesting, hoogwaardige werkgelegenheid, hoogwaardige opleiding en sociale diensten voor kwetsbare groepen; is van mening dat een aanzienlijk deel van de middelen moet worden toegewezen aan sociale investeringen om de socialezekerheidsstelsels te versterken en te investeren in sociale zekerheid, toegang tot gezondheidszorg en onderwijs, betaalbare huisvesting, werkgelegenheid, justitie en sociale diensten voor kwetsbare groepen, en verzoekt de Commissie in dit verband te zorgen voor voldoende personeel om deze taak te ondersteunen; is van mening dat de in Porto vastgestelde armoededoelstellingen op EU-niveau moeten worden aangevuld met een actieplan en een sterke strategie voor armoedebestrijding, ondersteund door aanzienlijke investeringen waarmee alle aspecten van armoede worden aangepakt, met inbegrip van armoede onder werkenden;

6. herinnert eraan dat jongeren bijzonder hard zijn getroffen door de verscheidene crises op het gebied van werkgelegenheid, onderwijs, opleiding en geestelijk welzijn; benadrukt dat in het herziene MFK prioriteit moet worden gegeven aan steun voor jongeren en maatregelen ter bestrijding van de jeugdwerkloosheid en ter versterking van bestaande initiatieven, zoals de versterkte jongerengarantie;

7. wijst op de demografische situatie in de Unie als gevolg van een vergrijzende bevolking, een dalend geboortecijfer en een hogere levensverwachting; benadrukt dat in sociale infrastructuur moet worden geïnvesteerd om de demografische uitdaging aan te pakken; benadrukt dat in het Europese en nationale beleid te weinig wordt ingespeeld op de gevolgen van demografische verandering; is ingenomen met de Europese zorgstrategie en dringt erop aan deze binnen het MFK te steunen en verzoekt de

lidstaten optimaal gebruik te maken van de Europese structuur- en investeringsfondsen voor investeringen in kinderopvang en zorg voor ouderen en andere zorgbehoevenden, via het ESF+, InvestEU en andere financiële instrumenten ter bevordering van sociale investeringen;

8. is ingenomen met de ambitie van de Unie om haar inspanningen op te voeren om de alarmerende kinderarmoedecijfers te bestrijden en kinderarmoede te helpen uitbannen door middel van de onlangs ingestelde Europese kindergarantie; waarschuwt echter dat de actuele crises de huidige verslechtering van de situatie van kinderen die in armoede leven of dreigen te vervallen, hebben versterkt en nog erger zullen maken, en langdurige gevolgen zullen hebben; merkt op dat de lidstaten sinds de instelling ervan al ongeveer 9 miljard EUR in de kindergarantie hebben geïnvesteerd; herhaalt zijn oproepen voor een dringende verhoging van de financiering van de Europese kindergarantie met een specifieke begroting van ten minste 20 miljard EUR voor de periode 2021-2027 en dringt erop aan deze op te nemen in het herziene MFK[3]; verzoekt de Commissie bovendien om zo veel mogelijk middelen beschikbaar te stellen, en de lidstaten om volledig gebruik te maken van alle beschikbare middelen, met het oog op een doeltreffende uitvoering van de kindergarantie, met inbegrip van het ESF+, React-EU en de herstel- en veerkrachtfaciliteit; verzoekt de Commissie de coördinatie tussen de EU-landen bij de uitvoering van de actieplannen voor de kindergarantie te verbeteren en de impact van EU- en nationaal beleid op de situatie van kinderen beter te beoordelen en te mainstreamen;

9. onderstreept dat de tijdelijke flexibiliteit op korte termijn die in de fondsen van het cohesiebeleid is ingevoerd via de reeks voorstellen voor maatregelen uit hoofde van het cohesiebeleid ten behoeve van vluchtelingen in Europa (CARE), de lidstaten heeft geholpen om snel het hoofd te bieden aan de gevolgen van de oorlog tegen Oekraïne, zij het nog steeds onvoldoende voor de omvang van de behoeften in sommige lidstaten; is ingenomen met het voorstel van de Commissie voor een specifieke faciliteit ter ondersteuning van Oekraïne voor de rest van de MFK-programmering om te zorgen voor stabiele en voorspelbare financiering binnen een kader dat de financiële stabiliteit van Oekraïne zal ondersteunen, het herstel en de modernisering van Oekraïne zal bevorderen en tegelijkertijd belangrijke hervormingen zal doorvoeren in het kader van het toetredingstraject;

10. is van mening dat er extra inspanningen nodig zijn om werkloosheid en gebrek aan werkgelegenheid als gevolg van de oorlog te voorkomen, en dringt aan op voortzetting en herfinanciering van SURE ter ondersteuning van werktijdverkortingsregelingen en werknemers die tijdelijk zouden worden ontslagen zolang de sociaal-economische gevolgen van de oorlog negatief blijven inwerken op de arbeidsmarkt; dringt aan op een tijdelijk Europees pakket voor sociale veerkracht waarin een reeks maatregelen en middelen wordt gecoördineerd om de stelsels voor sociale zekerheid en sociale bescherming in de EU te versterken; benadrukt dat SURE succesvol is gebleken bij de

[3] Resolutie van het Europees Parlement van 7 april 2022 over de EU-bescherming van kinderen en jongeren die vanwege de oorlog in Oekraïne op de vlucht zijn (https://www.europarl.europa.eu/doceo/document/TA-9-2022-0120_NL.html) en resolutie van het Europees Parlement van 15 december 2022 over het opschalen van het meerjarig financieel kader 2021-2027: een veerkrachtige EU-begroting die geschikt is voor nieuwe uitdagingen (https://www.europarl.europa.eu/doceo/document/TA-9-2022-0450_NL.html)

bestrijding van werkloosheid als gevolg van de COVID-19-pandemie;

11. verzoekt de Commissie een architectuur voor economische governance in de EU te ontwikkelen die gebaseerd is op flexibiliteit, solidariteit, integratie, sociale rechtvaardigheid en convergentie, gendergelijkheid, hoogwaardige openbare diensten, met inbegrip van een hoogwaardig en inclusief openbaar onderwijssysteem, hoogwaardige werkgelegenheid en duurzame ontwikkeling;

12. verzoekt de Commissie een passende strategie te ontwikkelen voor het mainstreamen van sociale doelstellingen in de uitgaven van de Unie; is van mening dat een methode voor sociale mainstreaming in de begroting van de Unie noodzakelijk zou zijn om ervoor te zorgen dat alle door de Unie gefinancierde beleidsmaatregelen in overeenstemming zijn met de twintig beginselen van de EPSR en dat uitgaven van de Unie bijdragen aan Europese sociale doelstellingen of ten minste niet in strijd zijn met die doelstellingen; dringt erop aan de betrokkenheid van de sociale partners en het beginsel van partnerschap te versterken bij het ontwerp, de uitvoering en de monitoring van het MFK wat betreft de bescherming van sociale en werknemersrechten, het behoud van werkgelegenheid, het scheppen van hoogwaardige banen en een rechtvaardige transitie;

13. is bezorgd dat de lonen momenteel dalen als gevolg van de inflatie en een reeks uitzonderlijke energieprijsschokken; onderstreept de dringende behoefte aan loonsverhogingen om de interne vraag en inclusieve groei te ondersteunen en de gevolgen van de dubbele crisis voor werknemers en huishoudens te beperken; is van mening dat er binnen de EU-begroting en het MFK extra inspanningen nodig zijn om de sociale partners te helpen loonsverhogingen te bewerkstelligen door middel van tripartiete kaders voor capaciteitsopbouw, waarmee het verwachte positieve effect van de voorgestelde richtlijn inzake toereikende minimumlonen en de snelle tenuitvoerlegging daarvan worden bespoedigd;

14. herhaalt zijn verzoek aan de Commissie om een methode voor het traceren van de sociale uitgaven in de EU-begroting voor te stellen op basis van de SDG's en de beginselen van de EPSR, en welzijnsindicatoren op te nemen in het sociaal scorebord en de algemene impact te meten van de verschillende fondsen, instrumenten en faciliteiten ter verbetering van de arbeidsomstandigheden en het welzijn die in het kader van het MFK worden gefinancierd[4]; beklemtoont dat de regels voor het gebruik van middelen van de EU in overeenstemming moeten zijn met sociale rechten en democratische beginselen, de EPSR, de SDG's en de grondrechten van werknemers; is van mening dat overheidsgeld ten goede moet komen aan de werkgevers die de rechten van werknemers en de toepasselijke arbeidsvoorwaarden eerbiedigen;

15. benadrukt dat het ESF+ toereikende steun moet bieden voor de capaciteitsopbouw van de sociale partners in de EU, onder meer in de vorm van opleiding, netwerkmaatregelen en versterking van de sociale dialoog, en voor activiteiten die gezamenlijk door de

[4] Resolutie van het Europees Parlement van 5 april 2022 over de richtsnoeren voor de begroting 2023, afdeling III — Commissie (https://www.europarl.europa.eu/doceo/document/TA-9-2022-0106_NL.pdf) en advies van de Commissie werkgelegenheid en sociale zaken aan de Begrotingscommissie inzake de algemene begroting van de Europese Unie voor het begrotingsjaar 2024 — alle afdelingen (https://www.europarl.europa.eu/doceo/document/EMPL-AD-746942_NL.pdf)

sociale partners en maatschappelijke organisaties worden ondernomen;

16. is ingenomen met de versterking van InvestEU, de Europese Innovatieraad, het Innovatiefonds en het Europees Defensiefonds, die naar verwachting zullen leiden tot investeringen in de kritieke technologieën die onder de verordening voor een nettonulindustrie vallen, met steun van STEP; en tot een versterking van de open strategische soevereiniteit van de Unie; dringt daarom aan op een begroting van ten minste 102 miljoen EUR voor de oprichting en werking van de academies voor nettonulvaardigheden;

17. wijst erop dat de agentschappen Eurofound, EU-OSHA, Cedefop, ETF en ELA een belangrijke rol spelen bij het verstrekken van gespecialiseerde kennis aan de instellingen en landen van de Unie, met name op het gebied van werkgelegenheid en sociale zaken, en dat zij de nodige financiële en personele middelen moeten krijgen om hun veranderende taken te kunnen vervullen;

18. onderstreept het belang van het Europees Jaar van de Vaardigheden 2023 en concrete acties en beleidsmaatregelen die met voldoende financiële middelen uit het MFK worden ondersteund met het oog op de verdere ontwikkeling van werkgelegenheids- en ondernemerschapsmaatregelen.